

Zavinění obviněného na zahájení proti němu vedenému trestnímu stíhání

Zavinění obviněného na zahájení trestního stíhání proti němu znamená, že obviněný svým zaviněným úkonem přispěl k tomu, že trestní řízení proti němu bylo či muselo být zahájeno, tedy že jeho jednání bylo důvodem k zahájení trestního stíhání proti němu.....

Zavinění obviněného na zahájení trestního stíhání proti němu znamená, že obviněný svým zaviněným úkonem přispěl k tomu, že trestní řízení proti němu bylo či muselo být zahájeno, tedy že jeho jednání bylo důvodem k zahájení trestního stíhání proti němu. Příčinnou souvislost mezi zahájením či vedením trestního stíhání a zaviněním obviněného je třeba hledat nikoliv v jeho jednání, kterým měl podle orgánů činných v trestním řízení naplnit skutkovou podstatu trestného činu, pro který byl stíhán, nýbrž v jiném jeho chování před zahájením trestního stíhání, popř. v jeho průběhu, především v jeho postoji vůči orgánům činným v trestním řízení, tedy v tom, zda svým jednáním či úkony procesního charakteru zapříčinil, že trestní stíhání muselo být zahájeno (nebo v něm nadále pokračováno). Nejde o to, zda obviněný se dopustil, byť zaviněně, skutku, pro který byl stíhán a jímž vyvolal podezření, že byl spáchán trestný čin, ale o to, zda svým jiným či dalším jednáním ovlivnil postup orgánů činných v trestním řízení před zahájením trestního stíhání nebo v jeho průběhu tak, že bez tohoto jednání by k zahájení (pokračování) trestního stíhání nedošlo. Podmínka, že poškozený si sám zavinil obvinění, není naplněna již tím, že se dopustil skutku, pro který bylo trestní stíhání proti němu zahájeno.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 539/2002, ze dne 29.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. I. M., zastoupeného advokátem, proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti ČR, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 6 pod sp. zn. 18 C 312/2000, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. října 2001, č. j. 15 Co 248/2001-33, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 3 rozsudkem ze dne 1. 2. 2001, č. j. 18 C 312/2000-14, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 300.000,- Kč s 10 % úrokem od 29. 8. 2000 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku žalobce na náhradu škody podle zákona č. [58/1969](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem (dále též jen „zákon“), která mu vznikla na nákladech obhajoby v trestním řízení v celkové výši 300.000,- Kč, a to zaplacením smluvní odměny podle § 3 vyhl. č. [177/1996](#) Sb. obhájci JUDr. Š. ve výši 189.750,- Kč a uhrazením nákladů za vypracování znaleckého posudku znalci Ing. L. ve výši 110.250,- Kč. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že vyšetřovatelem Policie ČR bylo dne 18. 3. 1997 žalobci sděleno obvinění a zahájeno trestní stíhání pro trestný čin porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 a 2 písm. b) tr. zákona, neboť byl dostatečně odůvodněn

závěr, že žalobce jako pracovník I. S. E., a. s., pověřený správou portfolia, bez předchozího souhlasu orgánů společnosti uzavřel se společností W. a. C., spol. s r. o., smlouvu o prodeji 195.660 ks akcií z portfolia I. S. E., a. s., a tyto akcie za zcela zjevně nepřiměřeně nízkou cenu 150,- Kč za jednu akcii prodal, čímž svému zaměstnavateli způsobil značnou škodu. Dne 21. 10. 1998 byla na žalobce podána pro tento trestný čin obžaloba, které byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 30. 11. 1999, č. j. 3 T 78/98-855, zproštěn podle § 226 písm. b) tr. řádu, neboť skutek, který mu byl kladen za vinu, není trestným činem. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že odpovědnost žalované za škodu způsobenou žalobci sdělením obvinění podle zákona č. [58/1969](#) Sb. je dána, protože žalobce byl obžaloby zproštěn z důvodu podle § 226 písm. b) tr. řádu, a k zastavení trestního stíhání nedošlo proto, že by žalobce nebyl za trestný čin odpovědný, že by mu byla udělena milost nebo že by trestný čin byl amnestován. K námitce, že si žalobce trestní stíhání sám zavinil, soud uvedl, že odpovědnost žalované podle citovaného zákona je odpovědností objektivní.

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 10. 2001, č. j. 15 Co 248/2001-33, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil a ve výroku o náhradě nákladů řízení jej zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se s jeho právním závěrem o odpovědnosti státu za škodu způsobenou sdělením obvinění. Dovodil, že zproštění obžaloby je třeba přikládat stejný význam jako zrušení usnesení o vznesení obvinění (sdělení obvinění), jestliže k němu došlo z důvodu, že předpoklad o spáchání trestného činu obviněným nebyl potvrzen. Uplatněný nárok na náhradu škody, spočívající v nákladech žalobcem vynaložených na jeho obhajobu, k jejíž výši nebyly vzneseny žádné pochybnosti, shledal důvodným. Vzhledem k tomu, že trestním rozsudkem byl žalobce zproštěn obžaloby z důvodu, že skutek není trestným činem, neboť žalobci nebyl prokázán úmysl způsobit společnosti I. S. E., a. s., škodu, když cena, za níž žalobce akcie prodal, byla vyšší, než byl jejich kurz na burze, dospěl odvolací soud k závěru, že pokud jde o zahájení trestního stíhání, nelze dovodit zavinění žalobce, který postupoval v zájmu ochrany majetku společnosti a nedopustil se ani žádné nedbalosti. Návrhu žalované na přípustění dovolání odvolací soud nevyhověl.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání, v němž odvolacímu soudu vytýká nesprávné právní posouzení věci. Poukazuje na to, že soudy sice vycházely z rozhodnutí publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, avšak nerespektovaly plně právní názor v něm vyslovený, že právo na náhradu škody způsobené sdělením obvinění nemá ten, kdo si obvinění sám zavinil. Vzhledem k tomu, že zavinění je okolností vylučující vznik odpovědnosti státu, je třeba odpověď na otázku, zda si obviněný zavinil trestní stíhání sám, hledat v okolnostech, za kterých vzniklo podezření a jež vedly k tomu, že orgány činné v trestním řízení zahájily trestní stíhání. Odvolací soud svůj závěr o neexistenci zavinění odůvodnil tím, že žalobce prodal akcie za určitou cenu, dovolatelka však spatřuje zavinění žalobce v jeho jednání, spočívajícím v prodeji akcií, k němuž nebyl oprávněn, neboť právě toto jeho neoprávněné jednání vzbudilo podezření ze spáchání trestného činu, což žalobce při svém věku a vzdělání mohl předpokládat. Žalobce při nakládání s akciemi porušil své povinnosti stanovené vnitřními řády a naplnil tak jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu. Důvodem, pro který byl zproštěn obžaloby, byla skutečnost, že nebylo možno prokázat, že svým jednáním způsobil škodu, a nebyl tak naplněn druhý z pojmových znaků skutkové podstaty trestného činu, pro který byl stíhán. Navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalobce ve svém vyjádření uvedl, že podle jeho názoru mu zproštěním obžaloby z důvodu podle § 226 písm. b) tr. řádu vznikl vůči žalované nárok na náhradu škody, protože podle konstantní judikatury se považuje opatření vyšetřovatele o sdělení obvinění za rozhodnutí, a to zejména z hlediska jeho

důsledků, které má na obviněného, a je-li obviněný zproštěn obžaloby, jde o postup analogický zrušení rozhodnutí; námitky žalované jsou proto bezpředmětné.

Dovolací soud věc projednal a rozhodl podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001, a to v souladu s ustanovením části dvanácté, hlavy I, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., není důvodné.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o. s. ř.].

Z tohoto hlediska je přípustnost dovolání založena pro právní otázku, která je uplatněna v dovolání a která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, tj. zda zavinění obviněného na zahájení trestního stíhání lze spatřovat v jeho jednání, které vedlo orgány činné v trestním řízení k závěru o spáchání trestného činu a k zahájení trestního stíhání.

Právní názor vyslovený v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, že právo na náhradu škody podle § 1 - 4 zákona č. [58/1969](#) Sb. způsobené usnesením o vznesení obvinění nemá - mimo jiné - ten, kdo si obvinění sám zavinil, vychází z analogické aplikace ust. § 5 odst. 2 písm. a) uvedeného zákona, které stanoví, že právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě nemá ten, kdo si vazbu zavinil sám, zejména tím, že pokusem o útěk nebo jiným svým jednáním dal příčinu k obavám, jež byly důvodem vazby nebo jejího prodloužení.

Zavinění obviněného (ať už ve formě úmyslné či nedbalostní) na zahájení trestního stíhání proti němu (tj. na vydání usnesení o vznesení obvinění či na sdělení obvinění, jak tomu bylo v daném případě) znamená, že obviněný svým zaviněným úkonem přispěl k tomu, že trestní řízení proti němu bylo či muselo být zahájeno, tedy že jeho jednání bylo důvodem k zahájení trestního stíhání proti němu. Příčinnou souvislost mezi zahájením či vedením trestního stíhání a zaviněním obviněného je třeba hledat nikoliv v jeho jednání, kterým měl podle orgánů činných v trestním řízení naplnit skutkovou podstatu trestného činu, pro který byl stíhán, nýbrž v jiném jeho chování před zahájením trestního stíhání, popř. v jeho průběhu, především v jeho postoji vůči orgánům činným v trestním řízení, tedy v tom, zda svým jednáním či úkony procesního charakteru zapříčinil, že trestní stíhání muselo být zahájeno (nebo v něm nadále pokračováno). Nejde tedy o to, zda obviněný se dopustil, byť zaviněně, skutku, pro který byl stíhán a jímž vyvolal podezření, že byl spáchán trestný čin, ale o to, zda svým jiným či dalším jednáním ovlivnil postup orgánů činných v trestním řízení před

zahájením trestního stíhání nebo v jeho průběhu tak, že bez tohoto jednání by k zahájení (pokračování) trestního stíhání nedošlo, např. uváděním nepravdivých skutečností, odůvodňujících postup podle § 160 odst. 1 tr. řádu, či předstíráním, že vůči němu jsou důvody k trestnímu stíhání, ačkoliv objektivně neexistovaly. Podmínka, že poškozený si sám zavinil obvinění, není naplněna již tím, že se dopustil skutku, pro který bylo trestní stíhání proti němu zahájeno.

Dovolatelka spatřuje zavinění žalobce v tom, že neoprávněně nakládal s cizím majetkem, čímž vyvolal podezření, které vedlo k jeho trestnímu stíhání. Porušení zákonem uložené nebo smluvně převzaté povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek je jedním ze základních znaků skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zákona. Toto jednání žalobce mohlo sice vést k tomu, že orgány činné v trestním řízení dospěly k závěru, že tato skutečnost, příp. s dalšími okolnostmi, nasvědčuje tomu, že byl spáchán trestný čin, avšak vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, nelze zavinění žalobce na zahájení vlastního trestního stíhání spatřovat v tom, že se dopustil skutku, pro který byl stíhán a který, jak bylo v průběhu trestního řízení zjištěno, nenaplňoval znaky trestného činu. Žádné jiné okolnosti, z nichž by vyplývalo zavinění žalobce na zahájení trestního stíhání, nebyly zjištěny ani tvrzeny.

I přes ne zcela přesné právní posouzení této právní otázky odvolacím soudem je jeho závěr o tom, že žalobce sám zahájení trestního stíhání nezavinil, správný. Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. není tedy naplněn. Dovolání bylo proto zamítnuto (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)